This Question Paper consists of **41** questions and **8** printed pages.

अस्मिन् प्रश्नपत्रे **41** प्रश्नाः एवम् **8** मुद्रित पृष्ठाः सन्ति ।

Roll No.
अनुक्रमाङ्कः

9076

SANSKRIT
संस्कृतम्
(209)

Code No. **70/S/O/S**
कूट सं.

SET/सेट **A**

Day and Date of Examination
(परीक्षादिवसः दिनाङ्कश्च) ....

Signature of Invigilators 1. ....
(निरीक्षकयोः हस्ताक्षरम्)

2. ....

UNNATI EDUCATIONS
EK KADAM UNNATI KI AUR

सामान्य अनुदेशाः –

1. **सर्वेषां** प्रश्नानामुत्तराणि दत्तोत्तरपुस्तके एव लिखन्तु ।
2. प्रश्नपत्रिकां पठितुं **15** निमेशाः दत्ताः । प्रश्नपत्रिका **02.15** मध्यह्ने समये दीयते । **02.15** समयतः **02.30** समयपर्यन्तं प्रश्नपत्रिकामेव छात्राः पठेयुः, एतस्मिन् समये उत्तरपत्रिकायां न किमपि उत्तरं लिखेयुः ।
3. अनुक्रमाङ्कः प्रश्नपत्रस्य प्रथमपृष्ठे अवश्यमेव लेखनीयः ।
4. निरीक्ष्यताम् यत् प्रश्नपत्रस्य पृष्ठसंख्या प्रश्नानां संख्या च प्रथमपृष्ठस्य शीर्षे मुद्रितसंख्यानुसारमेव अस्ति । प्रश्नाः क्रमानुसारं सन्ति न वा इत्यपि निरीक्ष्यणीयम् ।
5. वस्तुनिष्ठप्रश्नेषु (क), (ख), (ग) वा (घ) विकल्पेषु किमपि एकम् उत्तरं चित्वा पृथक्रूपेण प्रदत्ते उत्तर-पुस्तिकामध्ये लिखेत् ।
6. वस्तुनिष्ठप्रश्नसहितं सम्पूर्णप्रश्नपत्रस्य उत्तराणि निर्धारितसमये एव लेखनीयानि ।
7. उत्तरपुस्तिकायां परिचयचिह्नम् अथवा कुत्रापि निर्दिष्टस्थानेतरस्थलेषु अनुक्रमाङ्कलेखनं सर्वथा वर्जितम् अस्ति ।
8. स्व-उत्तरपुस्तिकायां प्रश्नपत्रस्य कूट (कोड) संख्या **70/S/O/S, Set/सेट** **A** अवश्यमेव लेखनीया ।

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

SANSKRIT

संस्कृतम्

(209)

Time : 3 Hrs] **[Maximum Marks : 100**

समय : होरात्रयम्] **[पूर्णाङ्काः – 100**

निर्देशाः (i) अस्मिन् प्रश्नपत्रे **(A)** भागे **20 + 7 = 27, (B)** भागे **5, (C)** भागे **5, (D)** भागे **4** इति आहत्य **41** प्रश्नाः सन्ति ।

(ii) **सर्वे** प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति । तत्र वैकल्पिक भागे एकः एव समाधेयः ।

(iii) प्रत्येकं प्रश्नस्य दक्षिणपार्श्वे संख्यासु (अङ्काः × प्रश्नाः = पूर्णाङ्काः) इति अङ्काः दीयन्ते ।

(iv) **[A]** भागे प्रश्नसंख्या **1** तः **20** पर्यन्तं बहुवैकल्पिकप्रकारस्य प्रश्नाः (MCQs) । येषु प्रत्येकम् एकः अङ्कः भवति । एतेषु प्रत्येकस्मिन् प्रश्ने दत्तचतुर्णां विकल्पानां मध्ये सर्वाधिकं उपयुक्तं विकल्पं चित्वा लिखन्तु । एतेषु केषुचित् प्रश्नेषु आन्तरिकः विकल्पः प्रदत्तः अस्ति । एतादृशेषु प्रश्नेषु दत्तविकल्पेषु एकस्य एव प्रयासः करणीयः ।

(v) प्रश्नसंख्या **21** तः **27** पर्यन्तं वस्तुनिष्ठप्रश्नाः सन्ति । ते यथानिर्देशं समाधेयाः ।

(vi) **[B]** भागे प्रश्नसंख्या **28** तः **32** पर्यन्तम् अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः । प्रत्येकम् अङ्कद्वयात्मकाः सन्ति । ते यथानिर्देशं समाधेयाः ।

(vii) **[C]** भागे प्रश्नसंख्या **33** तः **37** पर्यन्तम् अनतिदीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः । प्रत्येकम् चतुरङ्कात्मकाः सन्ति । ते यथानिर्देशं **50** तः **80** शब्दानां परिमध्ये समाधेयाः ।

(viii) **[D]** भागे प्रश्नसंख्या **38** तः **41** पर्यन्तम् दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः । प्रत्येकम् पञ्च अङ्कात्मकाः सन्ति । ते यथानिर्देशं **80** तः **100** शब्दानां परिमध्ये समाधेयाः ।

(ix) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायाम् एव लेखनीयानि ।

(x) उत्तरपत्रिकायां प्रश्नपत्रस्य गूढसंख्या नूनं लेख्या ।

(xi) उत्तरपत्रिकायाम् आत्मपरिचयात्मकं लेखनम् अथवा निर्दिष्टस्थानं विहाय अन्यत्र क्वापि अनुक्रमाङ्कलेखनं सर्वथा वर्जितमस्ति ।

(xii) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्धारितसमये एव लेख्यानि ।

(xiii) निरीक्ष्यतां यत् प्रश्नपत्रस्य पुटसंख्या प्रश्नानां च संख्या प्रथमपुटस्य आरम्भे प्रदत्तसंख्या समाना न वा । प्रश्नक्रमः सम्यक् न वा ।

(xiv) अनुक्रमाङ्कः प्रश्नपत्रस्य प्रथमपृष्ठे अवश्यं लेख्यः ।

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

भाग – A

अधोलिखितानां विंशतिप्रश्नानां युक्तं विकल्पं चिनुत । **1 × 20 = 20**

1. वानरस्य नाम किम् ? **1**

(क) करालमुखः (ख) रक्तमुखः

(ग) जम्बुवृक्षः (घ) रक्तवदनः

2. प्रथमं शरीरात् का निर्गता ? **1**

(क) चक्षुः (ख) श्रोत्रं

(ग) मनः (घ) वाक्

3. कः मत्स्यः विनश्यति ? **1**

(क) यद्भविष्यः (ख) अनागतविधाता

(ग) प्रत्युत्पन्नमतिः (घ) दुर्गो

4. गोदावरी नदी कीदृशी ? **1**

(क) तापसी (ख) प्रसन्नसलिला

(ग) धर्माचारिणी (घ) चित्रकानना

5. 'अवसितमण्डना' इति कस्य विशेषणम् ? **1**

(क) प्रियंवदा (ख) गौतमी

(ग) कण्वः (घ) शकुन्तला

6. वायोः शीघ्रतरं किम् ? **1**

(क) वैद्यः (ख) मनः

(ग) चिन्ता (घ) मित्रं

UNNATI EDUCATIONS
EK KADAM UNNATI KI AUR

7. 'शशिन्' शब्दस्य षष्ठीविभक्ति – एकवचने किं रूपम् ? **1**

(क) शशिनः (ख) शशिना

(ग) शशिने (घ) शशी

8. 'विचरामः' अस्य क्रियापदस्य उचितम् अर्थं चिनुत । **1**

(क) आचरामः (ख) गच्छामः

(ग) विचारमग्नः (घ) पर्यटामः

9. एकःद्रुमः कतिपुत्रसमो भवति ? **1**

(क) एकः (ख) दश

(ग) शतम् (घ) पञ्च

10. सर्वेषु बलेषु श्रेष्ठं बलं किम् ? **1**

(क) शक्तिः (ख) सत्यं

(ग) धनं (घ) शासनम्

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

11. 'खादताम्' इतिक्रियापदस्य लट्लकारे सदृशं क्रियापदं चिनुत । 1

(क) खादतम् (ख) खादत

(ग) खादसि (घ) खादतः

12. दौवारिकः कस्य आज्ञां पालयति ? 1

(क) संन्यासिनः (ख) शिववीरस्य

(ग) गौरसिंहस्य (घ) लेखकस्य

13. सुर + इन्द्रः अस्य सन्धियुक्तपदं किम् अस्ति ? 1

(क) सुरिन्द्रः (ख) सुरेन्द्रः

(ग) सुरैन्द्रः (घ) सुरौन्द्रः

14. देवसुरयोः मध्ये युद्धं कुत्र अभवत् ? 1

(क) समुद्रतीरान्ते (ख) प्रासादे

(ग) स्वर्गलोके (घ) वने

15. भोजनं कैः सह कुर्यात् ? 1

(क) शत्रुभिः (ख) बन्धुभिः

(ग) स्त्रीभिः (घ) पक्षिभिः

16. 'वर्षान्ते' इत्यत्र कः समासः ? 1

(क) सप्तमी – तत्पुरुषः (ख) षष्ठी – तत्पुरुषः

(ग) पंचमी – तत्पुरुषः (घ) तृतीया – तत्पुरुषः

17. 'सरोवरः' अस्य पर्यायपदं किम् ? 1

(क) मत्स्यः (ख) पवनः

(ग) दुर्गः (घ) सरः

18. सीताशब्दस्य सम्बोधने रूपं किम् ? 1

(क) सीतायाः (ख) सीतायाम्

(ग) सीते (घ) सीतौ

19. _______ अलम् । उचितपदेन रिक्तस्थानपूर्तिः कुरूत । 1

(क) कोलाहलेन (ख) कोलाहलम्

(ग) कोलाहले (घ) कोलाहलात्

20. कः + अपि अत्र सन्धौ किं रूपम् ? 1

(क) कापि (ख) कोपि

(ग) कोऽपि (घ) काऽपि

UNNATI EDUCATIONS
EK KADAM UNNATI KI AUR

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

21. उचितविकल्पान् मेलयत । **1 × 4 = 4**

	'क' स्तम्भः		'ख' स्तम्भः
(i)	आकर्ण्य	(क)	गुहासु
(ii)	चन्दनवृक्षः	(ख)	मन्त्रितम्
(iii)	कथितम्	(ग)	श्रुत्वा
(iv)	कन्दरेषु	(घ)	सन्तापहरणम्

22. अधोलिखितेषु वाक्येषु सत्यं असत्यं वा इति लिखत । **1 × 4 = 4**

(i) जले लोहितं समुत्सृजेत् ।

(ii) द्वन्द्वसहिष्णुत्वं तपः ।

(iii) प्राणानां संकटे तु साधुजनः स्ववृत्तिं त्यजति ।

(iv) पृथ्वी अस्माकं माता वयं तस्याः पुत्राः ।

23. उदाहरणानुसारम् अधोलिखितानां शब्दानां विभक्तिवचनसहितं रूपं लिखत । **1 × 4 = 4**

	शब्दाः	**विभक्तिः**	**वचनम्**	**रूपम्**
उदा.	फल	द्वितीया वि.	द्विवचनम्	फले
(i)	छात्र	तृतीया वि.	बहुवचनम्	___
(ii)	जम्बुफल	द्वितीया वि.	बहुवचनम्	___
(iii)	शकुन्तला	सम्बोधन	एकवचनम्	___
(iv)	पृथिवी	षष्ठी वि.	एकवचनम्	___

24. उचितधातुरूपेण वाक्यपूर्तिः कुरूत । (किमपि चतुष्टयम्) **1 × 4 = 4**

(i) प्रजापतिः _________ । (वद् धातुः – लङ्लकारे)

(ii) अनेके ज्योतिर्विज्ञाः अद्यापि विदुषां मार्गदर्शनं _________ । (कृ धातुः – लट्लकारे)

(iii) त्वं जपमालां _________ । (त्यज् धातुः – लोट्लकारे)

(iv) दौवारिकः तमाकृष्य _________ । (नी धातुः – लट्लकारे)

(v) अहं अपि मनोयोगेन _________ । (पठ् धातुः – लृट्लकारे)

UNNATI EDUCATIONS
EK KADAM UNNATI KI AUR
UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

25. अधोलिखितानां सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा कृत्वा नामोल्लेखमपि कुरूत । (किमपि चतुष्टयम्) **1 × 4 = 4**

(i) सर्व + इन्द्रियाणि = ________ ________

(ii) इति + ________ = इत्यपि ________

(iii) ________ + ________ = साक्षरः ________

(iv) सत्याग्रह + आश्रमः = ________ ________

(v) प्रभा + ________ = प्रभेव ________

26. अधोरेखांकितं पदम् अनुसृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरूत । **1 × 5 = 5**

(i) शुनः षट् गुणाः ।

(ii) वैदेहि ! अयोध्यां प्रणामं कुरू ।

(iii) भवता सत्यम् अभिहितम् ?

(iv) गावः क्षीरं यच्छन्ति ।

(v) दौवारिकः प्रभुवर्यस्य आदेशं पालयति ।

27. अधोलिखितानां प्रकृति-प्रत्ययविभागं योगं वा अपेक्षानुसारं कुरूत । **1 × 5 = 5**

(i) दृश् + क्त्वा = ________

(ii) वि + लोक् + ________ = विलोक्य

(iii) ________ + ________ = वदन्तः

(iv) खाद् + तुमुन् = ________

(v) ________ + ________ = ज्ञात्वा

UNNATI EDUCATIONS
EK KADAM UNNATI KI AUR

भाग – B

अधोलिखितानां पञ्चानां प्रश्नानाम् उत्तराणि निर्देशानुसारं लिखत । **2 × 5 = 10**

28. दयां कः याचते ? संन्यासी दौवारिकाय किं दातुं कथयति ?

29. भूमेः गुरुतरा का अस्ति ? किं मरिष्यतः मित्रं च ?

30. 'वत्स ! सावधानो भव । भवान् एव आक्रम्यते ।' इति वाक्यं कः कं प्रति कथयति ?

31. देवेन्द्रः शक्रः करुणाम् आपन्नः सन् मातलिं किम् उवाच ?

अथवा

साधुजनः प्राणात्ययेऽपि कां न त्यजति ? (पूर्णवाक्येन उत्तरत)

32. सत्पुरुषाः कीदृशाः इव ? (पूर्णवाक्येन उत्तरत)

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

भाग – C

अधोलिखितानां पञ्चानां प्रश्नानाम् अनतिदीर्घोत्तरं लिखत । **4 × 5 = 20**

33. स्वपाठ्यपुस्तकात् स्मृतं किञ्चित् श्लोकद्वयं लिखत ।

अथवा

'निर्ममो नित्यसत्त्वस्थो.........' इति

'ध्यायन् क्लेशान् ....' इति वा एकं श्लोकं प्रपूर्य स्वभाषया भावार्थं लिखत ।

34. चन्द्रकेतोः चरित्रं अष्टवाक्येषु लिखत ।

35. 'त्याज्यं न धैर्यम्' इति कथायाः सारं अष्टवाक्येषु लिखत ।

36. रामस्य किष्किन्धातः अयोध्यां प्रति यात्रावर्णनं कुरूत ।

37. 'प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्' पाठाधारितं इन्द्रियाणां कार्यं पञ्चवाक्येषु लिखत ।

भाग – D

38. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत । **5**

कश्चन बालकः आसीत् । तस्य पिता नितरां निर्धनः आसीत् । बालकः अध्ययनं कर्त्तुम् इच्छति स्म । किन्तु यस्मिन् गृहे 'उदरपूर्तिः' इति समस्यायाः एव उत्तरं न स्यात् तत्र तस्य अध्ययनाय व्यवस्था कथं भवेत् ? अतः बालकः विद्यालयं गच्छतः स्वसमवयस्कान् बालकान् दृष्ट्वा निश्श्वासिति स्म । सः बालकः स्नेहपरः, मृदुभाषी च आसीत् । पित्रा सह कार्यं कुर्वन् सः बहूभिः बालैः सह मैत्रीं सम्पादितवान् । ते बालकाः तम् अक्षराणि अपाठ्यन् । अक्षराभ्यासं कृत्वा अन्यैः उपयुक्तपूर्वाणि पुस्तकानि पठन् शब्दज्ञानादिकं प्राप्तवान् सः । 'पुत्रः विद्यालयं प्रति प्रेषणीयः' इति पितुः अति तीव्र–इच्छा आसीत् । किन्तु निर्धनतया जन्या असहायता तं बाधते स्म । अधिकधनसम्पादनस्य आशया सः कदाचित् पुत्रेण सह कोलकतानगरं प्रति प्रस्थितवान् ।

प्रश्नाः –

(i) बालकस्य पिता कीदृशः आसीत् ?

(ii) बालकः कथं शब्दज्ञानादिकं प्राप्तवान् ?

(iii) पिता पुत्रेण सह कुत्र प्रस्थितवान् ?

(iv) बालकस्य गृहे कस्याः समाधानं न आसीत् ?

(v) पितुः का तीव्र–इच्छा आसीत् ?

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279

39. अधोलिखितेषु एकं विषयम् अधिकृत्य मञ्जूषायाः सहायतया दशवाक्येषु एकम् अनुच्छेदं लिखत। **5**

वृक्षाणां महत्त्वम्

मञ्जूषा
आश्रमस्थलम्, औषधम्, काष्ठम् सहायकाः, फलानि, मेघवर्षणे, विहगानाम्, पुष्पाणि, प्रकृतेः, यच्छन्ति, रक्षकाः, प्राणवायुं, शोभां, पर्यावरणस्य, छायाम्

अथवा

प्रातः भ्रमणम्

मञ्जूषा
प्रातःकालः, मन्दः पवनः, शीतलः, मनोहराणि दृश्याणि, सर्वत्र, सर्वे, वृद्धाः, पुष्पाणि, बालकाः, उद्यानस्य, प्रकृतिवर्णनम्

40. स्वविद्यालयस्य वर्णनं कुर्वन् मित्रं राकेशं प्रति पत्रं लिखत। **5**

अथवा

अस्वस्थतायाः हेतोः दिनद्वयस्य अवकाशार्थं कक्षा-अध्यापिकां प्रति पत्रं लिखत।

41. अधोलिखितं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाः सहायतया दश वाक्यानि लिखत। **5**

मञ्जूषा
भवने प्रीतिभोजः, जनाः, पंक्तिद्वये, अनेके, भोजनं कुर्वन्ति, एकः परिवेशयति, सर्वेषाम् अग्रे, स्थाल्यः, मग्नाः, जनद्वयम्, भोजनं, आनयतः, पृष्ठे, एकः वृक्षः, उपविष्टाः

अथवा

मञ्जूषातः शब्दान् चित्वा पञ्च वाक्यानि लिखत।

मञ्जूषा
उद्याने, पुष्पाणि, जनाः, बालकाः वृक्षाः

UNNATI EDUCATION
9899-436-384: 9654-279-279